

LILLY MAETZIG

HANDOPBOUW

MET

KLEI

BASISTECHNIEKEN
EN MODERNE
KERAMIEKONTWERPEN

Foto's van India Hobson

Manteau

06	INLEIDING
10	GEBRUIKSAANWIJZING BIJ DIT BOEK

BEGINNEN

14	Werkruimte
17	Klei
25	Walken
28	Terugwinnen
34	Gereedschap en materiaal

DE BASIS

Methoden

40	• Kneep
45	• Rolletje
51	• Plak
56	Oren en handvatten
61	Gips en mallen
64	Decoratie
69	Glazuren
80	Baktechnieken en soorten ovens

PROJECTEN

- 90** • Leuke schaaltes
- 94** • Geknepen theekop
- 97** • Koffiekop met oor uit een plak
- 98** • Koffiekop met facetten uit een plak
- 99** • Overlappende kop
- 103** • Geknepen bord
- 104** • Etensbord uit een plak
- 108** • Nest ovale schalen
- 112** • Nest borden
- 116** • Schaal met voet uit een plak
- 121** • Ingesneden schotel
- 122** • Koffiekan uit een plak
- 129** • Koffiefilterhouder
- 132** • Theezeefje
- 137** • Geknepen theepot
- 143** • Kandelaar uit een plak
- 146** • Kandelaar uit kleirolletjes
- 150** • Aardbeischaal
- 155** • Schaal in bladvorm
- 158** • Fruitschaal uit rolletjes
- 162** • Vaas uit plakken
- 170** • Vaas uit rolletjes

174 DANKWOORD

175 OVER DE AUTEUR

GEKNEPEN THEEKOP

Nu ga je met de knijpmethode (zie blz. 40-42) een setje theekopjes maken. Ga onder het werken na hoe de klei in je handen aanvoelt en bedenk hoe het zou voelen als je een kop thee in je handen zou houden. Wat voor kop zou je het liefst hebben? Een grote kop waarin alle thee zit die je wilt drinken of een kleinere kop die je een paar keer kunt vullen uit de theepot? Als je een setje theekopjes zou willen maken, raad ik je aan vier of zes ongeveer even grote of even zware kleiballen te vormen voordat je gaat beginnen. Als je niet zeker weet hoe groot de ballen moeten zijn, boetseer dan de eerste kop en pas de rest daarop aan als blijkt dat je meer of minder klei nodig hebt.

Materiaal en gereedschap

Klei, een handvol (ca. 250 g)
Houten boetseerspatel
Gekartelde metalen lomer
of snijnaald
Slib en kwast
Spons

1. Knijp een kop volgens de aanwijzingen op blz. 40-42. Let onder het knijpen op de vorm die de klei krijgt. Wordt het een kom, verander dan de stand van je pols, zodat de klei naar binnen in plaats van naar buiten wordt gekneed.
2. Knijp jouw kop tot de klei rondom even dun is.
3. Maak de rest van je theesetje en bedek de andere koppen met een vel plastic als het atelier warm is en de klei uitdroogt. Controleer of ze allemaal dezelfde vorm hebben en je kunt

de hoogte aanpassen door de laagste iets hoger te kneden of de bovenkant van de hoogste af te snijden met een snijnaald. Als sommige kopjes breder zijn dan andere, kun je dat probleem oplossen door van rand tot bodem een V uit de kop te snijden en dan de twee kanten aan elkaar te knijpen. Dit is ook nuttig als de koppen niet smal genoeg zijn naar jouw zin.

VOETJE

4. Als je een voetje wilt hebben, neem je wat klei en maak je daar een rolletje van. Zet de kop ondersteboven op een plankje en leg dat op een boetseerschijf als je die hebt. Wees in dit stadium voorzichtig met de kop en voorkom dat je erin knijpt of de rand beschadigt.
5. Maak een donut van het rolletje, snij de uiteinden

bij en voeg ze samen met een druppeltje slib. Leg de donut op de onderkant van de kop en plaats hem in het midden of waar je hem wilt hebben.

6. Geef op de onderkant van de kop aan waar de donut ligt, haal hem weg en ruw kop en donut op met krasen.
7. Doe wat water of slib op de onderkant van de kop of de donut en druk het rolletje stevig op de kop.
8. Voeg beide oppervlakken glad tegen elkaar met een houten spatel of de achterkant van een vingernagel en werk af met een spons. Je kunt de geknepene koppen glad maken met een metaal of rubberen lomer of je kunt eventuele vingerafdrukken laten zitten.
9. Doe hetzelfde met de rest van de koppen.

▼ STAP 5

▼ STAP 6

▲ STAP 7

▲ STAP 8

VAAS UIT ROLLETJES

Met rolletjes kun je heel mooi een vaas of grotere kan maken, omdat de vorm tijdens het werken kan worden bekeken en aangepast. Het kan wel heel veel tijd vergen, dus stel een leuke playlist samen, zet wat snacks klaar en reserveer behoorlijk wat uren voor dit project. Met rolletjes grote werkstukken maken is meditatief, maar vereist geduld, dus werk rustig.

Ik heb gemerkt dat het me helpt om bij het maken van grotere werkstukken met rolletjes van een tekening te werken, omdat ik anders de weg kwijt kan raken. Ik teken graag eerst de vorm die ik in gedachten heb en dan teken ik nog 10-15 variaties daarop door telkens hals, handvat of schouder te veranderen. Meestal kies ik hierna niet het eerste ontwerp, maar een van de andere versies.

Het kan ook nuttig zijn om een papieren of kartonnen modelvorm te maken die bij het werken tegen de vaas kan worden gehouden. Deze optie helpt je om de juiste verhoudingen aan te houden. Voor het maken van een modelvorm teken je een helft van je vorm op een stuk papier of karton en die knip je uit. Je gebruikt de uitgeknipte omtrek en niet de hele vorm van de vaas. Knip de onderkant eraf, zodat de modelvorm begint waar ook je vaas begint. Tijdens het opbouwen zal de modelvorm je helpen om te bepalen waar je het volgende rolletje moet leggen.

Materiaal en gereedschap

Tekening of modelvorm om vanaf te werken

Klei, ca. 1-1,5 kg, hoewel je telkens wat je nodig hebt naar behoefte uit het pak kunt halen (ik heb voor dit project terracotta gebruikt)

Kleiroller

Scalpel, kleimes of uitsteekvorm

Houten bat

Boetseerschijf

Slib en kwast

Houten boetseerspatel

Spons

Gekartelde metalen lomer

Metalen lomer

Rasp

Tip

Je kunt met je rolletjes beginnen door met een brede, ronde mirette langs een lang blok klei te snijden. Daarna kun je dit uit het blok trekken en je hebt een mooie, dikke rol. Die kun je vervolgens wat dunner en langer uitrollen.

1. Maak een bal klei vlak met je handpalm of een kleiroller. Dan rol je met de kleiroller een plakje van ca. 8-10 mm dik uit voor de bodem van je vaas. Met een scalpel, kleimes of uitsteekvorm snij je een cirkel uit de klei. Hoe groter de vaas die je wilt maken, hoe groter de cirkel moet zijn.
2. Leg de bodem op een houten bat en leg die in het midden van een boetseerschijf als je die wilt gebruiken.
3. Rol tussen de twintig en vijftig rolletjes uit (zie blz. 45). Probeer ze allemaal ca. 1-1,5 mm dik te maken en minstens 15 cm lang. Leg ze opzij en dek ze af met plastic.
4. Ruw de bodem op met een gekartelde metalen lomer en breng wat slib aan.
5. Leg het eerste rolletje op de bodem en let erop dat het stevig wordt aangedrukt. Laat het rolletje aan zowel binnen- als buitenkant overgaan in de bodem. Begin met rolletjes de wand van je werkstuk op te bouwen en gebruik voor elke laag een heel rolletje – knijp het teveel af en leg het opzij omdat je het later misschien weer kunt gebruiken.
6. Bij elke laag kneed je de net toegevoegde klei op het onderliggende rolletje. Zolang de klei mooi zacht is en omdat hij in de onderliggende laag wordt gekneet, hoeft je niet elke laag op te ruwen en slib te gebruiken.
7. Hou regelmatig je tekening of modelvorm naast je vaas om de plaats van het volgende rolletje te bepalen: loopt de vorm nog verder naar buiten of gaat die weer naar binnen, of moet de omtrek voor de volgende laag hetzelfde blijven?
8. Hou de vochtigheid van de klei in het oog en besproei de klei zo nodig af en toe met water om die mooi zacht te houden. Voeg echter niet te veel water toe, omdat de klei dan te slap kan worden.
9. Zodra de vorm is gemaakt, schraap je met de gekartelde lomer over het hele werkstuk om de rolletjes tot een geheel te maken en kleiklodders van de vaas te verwijderen.
10. Ga nu met de metalen lomer over het ruwe oppervlak om de klei glad te maken. Leer meer over het werken met rolletjes op blz. 49.
11. Als je de vaas nog gladder wilt maken, laat je de klei tot lederhard drogen en daarna gebruik je de rasp om ongelijke stukken te schaven.
12. Maak deze gebieden weer glad met de metalen lomer.
13. Voeg eventuele versieringen zoals handvatten toe aan de vaas (zie blz. 56-59).
14. Werk alles af met een licht vochtige spons.
15. Dek het werkstuk af met plastic en laat het heel langzaam drogen.

▼ STAP 1

▼ STAP 1.1

▲ STAP 7

▲ STAP 7.1

▼ TIP

▼ STAP 3

▲ STAP 8

▲ STAP 8.1

Oorspronkelijke titel: *Handbuilt. A Modern Potter's Guide to Handbuilding with Clay*

© 2023 Quadrille, an imprint of Hardie Grant Publishing

© 2023 Nederlandse vertaling Manteau/ Standaard Uitgeverij nv, Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen en Asterisk*, Amsterdam

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

Tekst © Lilly Maetzig 2023
Fotografie © India Hobson 2023
Ontwerp © Quadrille 2023
Uitgeefdirecteur: Sarah Lavelle
Hoofdredactie: Harriet Butt
Vormgeving: Alicia House
Fotografie: India Hobson

Voor de Nederlandse uitgave
Vertaling: Piet Dal en Jan van den Berg
Boekverzorging: Asterisk*, Amsterdam
Cover: Dominic Van Heupen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd besteed, kan de redactie of de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze publicatie zou kunnen voorkomen.

Voor sommige projecten heb je sjablonen nodig. Die kun je downloaden en printen vanaf www.standaarduitgeverij.be/handopbouw-met-klai of www.hardiegrant.com/uk/quadrille/handbuilt

ISBN 978 90 223 4003 5
NUR 450 / 460
D/2023/0034/233

Gedrukt in China met soja-inkt